

Ján Zachara

(* 1928)

Ján Zachara, významný slovenský športovec, sa narodil neďaleko Trenčína v roku 1928. Boxu sa začal venovať ako 15-ročný napriek tomu, že kvôli svojej nízkej váhe mu nedávali veľké šance. Ukázalo sa však, že je na tento šport výnimočne nadaný. Už o tri roky neskôr na Všeslovenských majstrovstvách remízoval so sovietskym šampiónom Levom Segalovičom, ktorý bol od neho o dvanásť rokov starší. Na olympiáde v Helsinkách v roku 1952 získal zlatú medailu a Československo reprezentoval aj na olympiáde v Melbourne. Získal ďalšie majstrovské tituly v rámci domácich súťaží a v roku 1959 sa začal venovať tréningu mladých športovcov.

 podcast

 príbeh

Aktivita 1: Profesionálny šport kedysi a dnes

Cieľová skupina:

stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny a práca doma

Téma:

profesionálny šport, olympiáda, reprezentácia, dopady nedemokratického režimu na šport, príbehy 20. storočia

Cieľ:

Priblížiť žiakom život profesionálneho športovca z polovice 20. storočia. Poukázať na praktiky totalitných režimov. viesť k uvedomeniu si hodnoty slobody a demokracie a dôležitosť ich zachovania.

Pomôcky:

tabuľa, fixky, počítač, projektor

Postup:

1. časť: Zoznámenie sa s príbehom pamätníka a úvod do aktivity

(časová dotácia: 1 vyučovacia hodina)

- Žiakom zadáme za domácu úlohu prečítať si celý príbeh pamätníka v databáze Memoryofnations.sk.
- V úvode vyučovacej hodiny spoločne s triedou rekonštruujeme príbeh pamätníka, pričom dôležité momenty zapisujeme na tabuľu.
- Pýtame sa žiakov, akých súčasných slovenských profesionálnych športovcov/športovkyne poznajú. Zaujímame sa, kto ich kariéru pravidelne sleduje a kto len príležitostne. Je v triede niekto, koho vzorom, idolom, je nejaký športovec/športovkyňa?
- Vyzveme žiakov, aby sa rozdelili do trojíc.
- Úlohou každej trojice bude vybrať si jedného športovca/jednu športovkyňu, o ktorej pripraví na ďalšiu hodinu prezentáciu.
- Dohliadneme na to, aby sa vybraní športovci neopakovali, teda aby každá trojica pripravovala prezentáciu o inej osobe.

2. časť: Profesionálny šport kedysi a dnes

(časová dotácia: 2 vyučovacie hodiny)

- Na ďalšej vyučovacej hodine jednotlivé trojice prezentujú svoje práce.
- O danom športovcovi/športovkyne by mali prinášať minimálne toľko a taký druh informácií, koľko sme sa v predchádzajúcej aktivite dozvedeli o pamätníkovi Jánovi Zacharovi.
- Na záver prezentácií žiakom poďakujeme za ich práce a zadáme im domácu úlohu, ktorá bude tentoraz už individuálna. Úlohou každého žiaka/každej žiačky bude pripraviť zoznamy spoločných a rozdielnych znakov osobných a profesionálnych životov Jána Zachara a športovca/športovkyne, ktorej sa venovali v predchádzajúcej aktivite.
- Na ďalšej vyučovacej hodine sa žiakov pýtame na ich zistenia a heslovito ich zapisujeme na tabuľu. Postupne sa venujeme každému zo športovcov, ktorí boli prezentovaní na predchádzajúcej hodine, v porovnaní s Jánom Zacharom. Môžeme si na tabuľu vopred pripraviť napríklad takúto tabuľku:

	Ján Zachara	
	spoločné znaky	rozdielne znaky
Športovec č. 1		

Športovec č. 2		

- Okrem iného by malo zaznieť porovnanie času, ktorý venujú tréningu, materiálneho (finančného) ohodnotenia ich športových výkonov, informácia, či im za prehru hrozia nejaké sankcie zo strany štátu, či sa venujú aj nejakému inému zamestnaniu okrem športu a pod.
- Na záver aktivity sumarizujeme zistenia triedy. Upozorníme, že niektoré rozdiely sú spôsobené historickým vývinom fungovania profesionálneho športu, iné vtedajším nedemokratickým politickým režimom. Spoločne so žiakmi sa snažíme identifikovať, ktoré rozdiely patria do tej alebo onej skupiny.

Reflexia:

Zaujímate sa, čo nové sa žiaci počas tejto aktivity dozvedeli. Čo bolo pre nich prekvapivé? Ktoré prvky totalitného režimu ovplyvnili život a kariéru Jána Zacharu? V čom by mohli byť jeho život a kariéra iné, ak by reprezentoval demokratickú krajinu?

Aktivita 2: Sloboda za hranicami

Cielová skupina:

základná škola a stredná škola

Časová dotácia:

3 vyučovacie hodiny

Téma:

migrácia, sloboda pohybu a pobytu, demokracia vs. totalita, príbehy 20. storočia

Ciel:

Zoznámiť žiakov s príbehom pamätníka kľúčových momentov 20. storočia. Priblížiť žiakom problematiku migrácie. Poukázať na obdobie, v ktorom mali naši predkovia obmedzené možnosti cestovať. Zoznámiť sa s významnými migračnými vlnami z nášho územia v nedávnej minulosti. Rozvíjať schopnosť vyhľadávať informácie z hodnoverných zdrojov.

Pomôcky:

tabuľa, fixky, počítač, reproduktory, tablety pre žiakov alebo počítačová učebňa

Postup:

1. časť: Migrácia

(časová dotácia: 1 vyučovacia hodina)

- So žiakmi si zrekapitulujeme významy pojmov migrácia, imigrácia, emigrácia. Pripomenieme si rôzne typy migrácie, napr. ekonomická migrácia, utečenectvo atď.
- Zaujímate sa, kto z triedy niekedy zvažoval alebo zvažuje emigráciu a z akých dôvodov. Takisto, kto má vo svojom okolí niekoho, kto emigroval.
- Pýtame sa, odkedy ľudia migrujú, v akých obdobiach migrovali najviac, kedy boli najväčšie migračné vlny z nášho územia.
- Spolu so žiakmi si vypočujeme podcast k príbehu pamätníka. Odkaz naň sa nachádza v úvode tohto metodického listu.
- Zadáme žiakom domácu úlohu prečítať si celý príbeh pamätníka.

2. časť: Emigrácia z Československa v rokoch 1948 – 1989

(časová dotácia: 2 vyučovacie hodiny)

- V úvode ďalšej vyučovacej hodiny spoločne so žiakmi zrekapitulujeme pamätníkov život. Poukážeme na tú časť príbehu, v ktorej sa hovorí o emigráciách počas olympijských hier v Londýne.
- Žiakov rozdelíme do štvoríc, rozdáme im tablety (alebo hodinu zrealizujeme v počítačovej učebni) a zadáme im úlohu zistiť čo najviac informácií o emigrácii z Československa v rokoch 1948 – 1989 v limite 30 minút.
- Informácie si majú zapisovať iba heslovito, následne ich budú prezentovať vlastnými slovami. Ku každej informácii si majú poznačiť zdroj, z ktorého informáciu získali.
- Následne vyzveme jednotlivé skupiny, aby prezentovali svoje zistenia.
- Zistenia heslovito zapisujeme na tabuľu a pýtame sa tiež na zdroje, z ktorých čerpali.
- Spoločne s triedou uvažujeme o tom, či je daný zdroj hodnoverný alebo nie.
- Okrem iného by mali zaznieť číselné údaje o tom, koľko ľudí z Československa v danom období emigrovalo. Aké mali dôvody? V ktorých rokoch bola emigrácia najmasívnejšia a prečo? V ktorých obdobiach bolo migrovať jednoduchšie, v ktorých zložitejšie? Koľko ľudí bolo pri pokuse o emigráciu zadržaných, koľkí prišli o život?

Reflexia:

Zistenia žiakov v závere aktivity sumarizujeme. Pýtame sa, ktoré informácie ich prekvapili, zaskočili. Zaujímame sa, aké dojmy v nich aktivita zanechala. Poznajú niekoho, kto emigroval počas komunistickej totality? O obmedzení akej slobody hovoríme v súvislosti s obmedzením vycestovania za hranice krajiny?